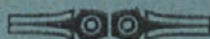

Št. 15, 16.

Leto XX.

NARODNI GOSPODAR

Glasilo „Zadružne Zveze“
v Ljubljani

V Ljubljani, 1. avgusta 1919.

Garje, srbečico

odpravi najhitreje dr. Emil Fleschevo izvorno, za-
konito zavarovano

„Skabaform mazilo“

Lonček za poskušnjo K 2.30, veliki lonček K 4.—,
družinska porcija K 11.—.

Ob večjih naročilih za živali stopijo v veljavo
sledede cene: 1 kg K 25.—, 5 kg K 100.—,
10 kg K 180.—, 25 kg K 400.—.

Ekspedicija franko. Dobiva se izključno pri
izdelovalcu:

Dr. EMIL FLESCH-ova lekarna „Pri kroni“
Győr (Raab), Ogrsko.

Najlepše darilo mladini

je zelo zanimiva povest slovenskega
dečka iz sedanje vojne

„DORE“

ki jo je spisal dr. Ivan Lah, lepo ilu-
striral Maksim Gaspari, izdala in za-
ložila „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.
— Cena vezani knjigi je 3.50 K, dobi
se po knjigarnah in v upravi „Te-
denskih Slik“.

C. kr. priv. pred ognjem i tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobroznana tovarna blagajn

M. ADLERSFLÜGEL

založnik Reiffeisnovih posojilnic

DUNAJ I., Franz Josephs-Quai šte. 27.

Za dosego zadovoljive, res dobičkanosne
žetve je poraba

kalijevih solij

:: poleg gnojil fosforne kisline in dušika ::

neobhodno potrebna.

Kajti če se ne pridene kalij, ne moreta fo-
sforova kislina in dušik provzročiti ne ::

največjega pridelka, ne najboljše kakovosti.

Kajnit in koncentrirane kalijeve soli prodajajo
vse kmetijske zadruge in društva ter zadrुžne
zveze po izvornih cenah in pogojih kalijevega
sindikata.

NARODNI GOSPODAR

Glasiló Zadružne zveze v Ljubljani.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane po štiri krome na leto, za pol leta dve kroni, za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krome na leto. — Posamezna št. 20 vin.

izhaja 10. in 25. vsakega meseca. Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 30 vinarjev od enostopne petlit-vrste, za večkratno inseracijo po dogovoru.

Prvi jugoslovanski zadružni kongres.

V zadnji številki smo poročali o ustanovnem zborovanju Glavnega Zadružnega Saveza v kraljestvu SHS, ki se je vršilo dne 14. junija 1919 v Belgradu.

Naslednjega dne se je pričel prvi jugoslovanski zadružni kongres.

Ta posvet je bil velikega pomena za vse naše zadružništvo. Prvi pogoj za uspešno vzajemno delo je poznavanje medsebojnih odnošajev in stvarnega položaja. V tem oziru je bila ob priliki kongresa dana prilika, da so se številni delegatje posameznih pokrajinskih zvez porazgovorili o stanju zadružništva v pojedinih deželah. Vsi udeležniki so dobili utis, da je zadružništvo ena od najvažnejših kulturnih in gospodarskih ustanov našega naroda, ki je za njegov ekonomski in socijalni razvoj v bližnji in daljni bodočnosti največje važnosti. Resne čase preživljamo, kriza še ni prestana; družabne sile še niso dobile pravega ravnovesja, pojmovanje družabnih dolžnosti je še zelo okrhano, dobičkaželjnost, oderušstvo, izkoriščanje je še v polnem cvetu. Slika današnjih razmer torej nikakor ni razveseljiva. Zato je pa tem bolj razveseljivo, da zadružništvo v tem splošnem razsulu ni izgubilo svojega pravca. Nasprotno, na kongresu se je dokumentirala trdna volja, napeti vse sile, da se sedanje neprilike kolikor mogoče odpravijo in čim hitreje zacelijo rane, katere je sasekala dolgotrajna vojna organizmu našega ljudstva. Kongres je potekel tako, da je ustvaril utis, da moremo od zadružnega dela pričakovati ugodnih uspehov za ozdravitev sedanjega bolestrnega socijalnega in gospodarskega stanja. Pokazalo se je, da zadružna organizacija navzlic vsem težavam še vedno razpolaga z velikimi moralnimi in materijalnimi sredstvi, s katerimi bo mogla v obilni meri služiti splošnim interesom.

Na dnevnem redu kongresa so bila razna akutna vprašanja, o katerih se je vsestransko razpravljalo. Upamo, da bodo te razprave vsaj deloma pripomogle, da se čimpreje dosežejo skupni cilji zadrugarstva.

O l j u d s k i i z o b r a z b i.

Najprej je referiral dr. Bervaldi, predsednik Zadružnega Saveza v Splitu, o širjenju narodne prosvete. Govornik je imel v prvi vrsti pred očmi kulturno zaostale kraje naše države. Organizacije, ki delujejo pri nas že dolgo vrsto let s tolikim uspehom na prosvetnem polju, so ondi povsem neznane. Razlika v splošni ljudski izobrazbi naših krajev in pokrajin, katere je imel referent pred vsem v mislih, je velikanska. S tega stališča je treba presoјati njegova izvajanja.

Referent je pred vsem povdarjal važnost izobrazbe za narodno, kulturno in gospodarsko življenje in njega razvoj. Šoli bo morala Jugoslavija posvečati posebno pozornost. Toda država stori lahko marsikaj, vsega pa le ne more doseči. Treba je vsoprednega delovanja še drugih faktorjev. Delo, ki se je v tem oziru začelo pred vojno, treba nadaljevati, poglobiti in izpopolniti. Zadruga so zelo zainteresirane na tem, da se širi izobrazba in zato morajo sodelovati. V mnogih krajih so zadruga prirejale analfabetske tečaje in so tako širile pismenost. Povzdiga izobrazbe pomenja tudi gospodarsko povzdigo. Povsem pravilno je, če se trdi: „Ne morem želeti, česar ne poznam.“ Treba je toraj probuditi pri seljaku interes za ono, česar ne zna, dopovedati mu n. pr. kako je s higijeničnega in moralnega stališča potrebno, da mu je stanovanje zdravo in udobno. Načinov, kako je mogoče širiti prosveto, je več. Najsigurnejši se mu zdi potom predavanj, kajti živa beseda največ zaleže. Govornik pa mora biti dobro pripravljen, da ga more narod razumeti. Zatem govori o slikah, ki naj bi spremljale predavanja, o časopisih, strokovnih knjigah in drugih pripomočkih. Dalje govori o nadaljevalnih šolah na Danskem in priporoča, da bi si kdo ugledal njih ustroj in potem poročal, ali bi jih ne bilo mogoče vpeljati tudi pri nas.

Za njim je govoril dr. Frangeš (Zagreb), ki osobito naglašá potrebo reorganizacije ljudskega šolstva in učiteljišč. Pouk na ljudskih šolah po deželi se mora prilagoditi kmetskim potrebam in naj ne pripravljajo učencev samo za gimnazije. Vsled tega bi pa bilo treba tudi drugače vzgajati učiteljski naraščaj, ki bi se moral vsaj eno leto učiti tudi praktičnega gospodarstva. Treba je dalje preurediti kmetijske šole, iz katerih so doslej prihajali večinoma financarji, orožniki in občinski pisarji, ne pa dobri praktični gospodarji, ker so se tekom šolanja priučili drugačnemu načinu življenja, kakor je na kmetih. Priporoča, da bi se mladeniči pošiljali v druge kraje k izobraženim kmetovalcem v prakso: tako bi se privadili boljšemu gospodarstvu, obenem pa bi se ne odtujili svojemu pravemu poklicu.

Kosta Glavinić opozarja na važnost ženske izobrazbe. Hiša ne stoji na zemlji, nego na ženi, pravi srbska prislovica. Kulturni nivo na kmetih se da najhitreje dvigniti s pomočjo žene. Kaj žena velja, to dobro veli narod v oni prislovisci. V Srbiji je bilo nekaj tečajev za gospodinje (domačice). To je treba sedaj nadaljevati in predavati vse, kar je najvažnejše za hišo. Gospodinja na kmetih ima mnogo pripomočkov, toda jih ne zna uporabljati; zato pa ji je treba pokazati, kako naj jih rabi. Seveda je treba pripraviti tudi učne moči, ki bi delovale ne teh tečajih.

Obdavčevanje zadrug.

O obdavčevanju zadrug je referiral Mihajl Avramović, upravnik Glavnega Zadrुžnega Saveza.

Da bi se moglo dobiti zanesljiv in siguren kriterij za obdavčevanje zadrug, je treba najprej ogledati si vrste raznih gospodarskih podjetij. On jih deli v: državna podjetja fiskalne in socialne narave (istotako prosta davkov), individualna ali kapitalistična, kjer socialni moment ne igra nikake posebne vloge, in kjer je glavni cilj dobiček. Poleg tega obstoje dobrodelna podjetja (davkov prosta) in slednjič zadrुžna, ki nas tu najbolj interesirajo. Ta oblika je drugim slojem še malo poznana.

Na prvem mestu stoji kreditna zadrुžna oblika. V privatnih kapitalističnih kreditnih podjetjih se ljudje združujejo, da dajejo drugim po izvestni ceni denar na razpolago. Namen je, izbiti čimvečji dobiček, a sredstvo organizacija kapitala. Zadrुžna kreditna oblika pa ima drugačne cilje in drugačne metode. Tu se združevanje vrši za to, da se z združenimi kapitalijami izvršuje vzajemna pomoč. Cilj je torej povsem nasproten cilju poprej omenjenih podjetij, ker glavni moment onih, t. j. dobiček, pri teh ne obstoji. Pri nabavni zadrugi obstoji ista razlika. Kapitalistična podjetja ne kupujejo za sebe, ampak da bi prodala drugim, zopet za čim večji dobiček. Zadruge kupujejo, da zadoste potrebam članov kar najceneje. Nikjer pa ni običajno, da bi se nekdo podvrgel obdavčenju zato, ker je nekaj ceneje kupil. Nabavljajoč s pomočjo zadruge nikdo ne povečava svojih dohodkov, ampak si samo nekaj prihrani. Pri prodajalni in produktivni zadrugi se na isti način pomaga zadrugarju, da svoj proizvod, torej svoje delo, čimbolje proda in vnoveči, dočim privatna podjetja kupujejo, da dalje prodajajo in da pridejo do večjega profita,

Pri vseh vrstah zadrug manjka torej glavni moment za obdavčenje: profit. Ali poleg tega zadruge, poslujoč na ta način, vršijo veliko ekonomsko, izobraževalno in socialno nalogo. One povečavajo delovni zaslužek, ustvarjajo pogoje za nove popolnejše ustanove, dosegajo tako znatne prihranke in večajo ekonomsko moč dežele. To je gospodarska korist. Socialna korist pa obstoji v tem, da se branijo drobne moči od daljnih socialnih zmešnjav, braneč prihrank delu pred eksploatacijo. Poleg tega nudijo vsakej od teh malih sil prepričanje, da je tudi za njo pomoč in lek in da se more s skupnim delom mnogo doseči. Vzbuja se prepričanje, da niso obsojene na propast.

V normalnem oziru stvarjajo zadruge novo obliko pridobnosti, kjer ni izkoriščanja in zlorabe, dovršeno pošteno obliko, v kateri se vrši samo vzajemno pomaganje. Tu ni dobička, ampak samo pomoč. A to vstvarja podlago za novo družabno moralo. Kadar bi zadruga obsegala vse pridobitne panoge, dobili bi vse drugačno moralo v naši družbi.

Na podlagi tega prihaja poročevalec do zaključka, da zadrug iz vseh teh razlogov ne gre obdavčevati, zlasti zato ne, ker manjka glavni moment za obdačbo: profit. Ne more se obdavčiti niti ono, kar se oddaja rezervnemu zakladu, ker je to samo premija za stroške v bodočnosti. Fond za vzgojo za-

družnikov more še manj biti podvržen obdačbi, ker zadruge s tem le olajšavajo izobrazbo, torej pomagajo državi v njenih nalogah.

Ostane samo oni prebitek, ki ga zadruge prihranijo svojim zadružnikom, kar se osobito vidi pri onih zadrugah, ki dajejo članom blago po tržni ceni, a razlika se jim izplača na kraju leta, da bi tem očitnije videl korist, ki jo ima od zadruge. Ali tudi ta prebitek ni tako znaten, da bi ga bilo treba obdavčiti, z ozirom na druge koristi, ki jih zadružništvo nudi državi. So dežele, kjer je ta prebitek oproščen davka, so pa tudi take, kjer je obdavčen. Ako bi se država odločila, da z ozirom na težke finančne razmere vendarle obdavči tudi zadruge, treba bi bilo zahtevati, da se obdačba uredi tako, da ne ovira zadružnega delovanja.

Po referatu se je oglasilo za besedo več govornikov. Aćim Gjermanović (Zagreb) je zahteval, da če bi sploh prišlo do uvedbe davkov pri zadrugah, ne sme biti to zvezano z zmedeno administracijo, ki stane več, kakor donaša davek. Dr. Laginja je povdarjal, da bi bilo pogrešno, zadrugam navaliti nesorazmeren davek, ker je bil tudi v Avstriji pridobinski davek za zadruge še dosti povoljno urejen. Gjuro Musić zahteva, da naj bodo davka povsem oproščene zadruge, ki poslujejo le s svojimi člani, in da plačajo davke le tedaj, če delajo tudi z nečlani. Toda pri tem je treba uvesti priprost način preračunavanja, da ne bo tako, kakor je bilo v Avstriji, kjer je bilo treba vzeti specijalista za pojasnila davčnim oblastem. Davek naj se predpiše le z gotovimi odstotki od čistega dobička, drugo naj vse odpade. Kosta Glavinić priporoča, naj bi država od zadrug pobirala davke preko zvez, ker bi bilo to veliko ceneje.

Po nekaterih daljnih pripombah je bil sprejet predlog, naj Glavni Zadružni Savez v smislu izraženih nasvetov sestavi resolucijo in stopi v stik s finančnim ministrom, kadar se bodo obravnavala ta vprašanja.

Izseljeniško vprašanje.

Hrvatske in srbske zadružne organizacije so se veliko bavile s tem važnim vprašanjem, o katerem je na kongresu poročal dalmatinski poslanec Lupis-Vukić. O izseljeništvu je treba voditi točne račune. Naši izseljenci so pokazali mnogo življenske sile, organizujuč in ohranjujuč se v tujini. Oni imajo veliko časopisov ter dobrotvornih in gospodarskih ustanov. Oni so tudi zelo zavedni rodoljubi. Dali so 5—6 milijonov za srbski rdeči križ, za begunce, vojne sirote. V američansko vojno posojilo so naložili do 150 milijonov. Odpravili so domov cel parobrod potrebščin za domovino. Kar je pa največ: dali so 15.000 prostovoljcev.

Naj ostane zabeleženo, da je zadružništvo umelo to delo oceniti, oceniti žrtve, ki so bile velikanske in za katere so često prejele samo nezahvalnost. Njihove roke so nam sedaj bolj potrebne nego kedaj poprej. V onih nekoliko letih, ko niso mogli pošiljati domov denarja, so si nabrali velike prihranke, in tudi ta denar bi mogel sedaj domovini zelo prav priti. Sedaj se jih v resnici odpravlja domov prav veliko, morda čez 100.000. Treba je zato pripraviti vse,

da najdemo doma, česar jim je treba in gledati, da se ne povrnejo razočarani nazaj. Tu mora tudi združništvo storiti svoje. Kasneje bo šlo lahko, ker je naša zemlja bogata. Z izseljenci bo treba stopiti v zvezo že zaradi njihove lastne koristi. Brez državne pomoči, se te naloge ne bodo dale izvesti.

Za slučaj novega izseljevalnega gibanja bo treba po referentovem mnenju pripraviti zakone o izseljevanju, ki bi regulirali razmere in osigurali in ščitili izseljence.

Za njim je govoril g. Horvat, tajnik srbske združne zveze v Zagrebu, ki je kot organizator izseljencev prepotoval celo Ameriko in kot tak dobro pozna njihove razmere in potrebe. Izseljevanje je rana, katero je treba začeti čim preje zdraviti. Vzroki izseljevanju so bili različni. Mnogi so po svojem prihodu v Ameriko padli v roke ničvrednih ljudi, ki so jih odirali. Bogastvo iz Amerike je bajka, ker se vse presoja po posameznih slučajih, a se ne upošteva škoda, ki jo trpi doma ostavljena hiša v moralnem in materijalnem oziru. Nad 20% izseljencev si je osnovalo v Ameriki lastno rodbinsko ognjišče. Po našem nazoru bi bilo treba dati izseljevanju prehodni značaj: srbski izseljenci so večinoma tako delali, pri Hrvatih in Slovencih so v tem oziru razmere slabše, kajti mnogi izmed njih hočejo trajno ostati v Ameriki, kar se najbolj vidi iz okolnosti, da si stavijo svoje cerkve in šole in ustanavljajo stalne kolonije. V Ameriki se pa že druga generacija ne more več očuvati, ampak se raznarodi.

Govornik v nasprotju s prejšnjim poročevalcem ne veruje, da se bo toliko izseljencev v kratkem povrnilo v domovino. To bi bilo še le tedaj mogoče, ako bi se razvila intenzivna propaganda, ker Amerika je naposled vendar le zemlja, kjer se dobro živi in iz nje se ne odhaja tako lahko. K temu svetu bi bilo treba poslati ljudi s potrebnim ugledom, ljudi poštene, in poleg tega bi bilo treba delati sistematično z vsemi drugimi sredstvi. Izseljence vabiti domov z obetanjem zemlje ob priliki agrarne reforme, bi bilo po njegovem mnenju pogrešno. Med njimi ne bo mnogo poljedelcev, ker so v Ameriki delali le po tvornicah. Marsikateri med njimi bo gledal, da si po povratku v domovino osnuje lastno obrtno podjetje. V tem pravcu je treba delati. Naj jih dobimo domov le 20 odstotkov, ali naj se vsaj tem tukaj dobro godi. Potem bodo le-ti za vzgled onim, ki so še ostali v Ameriki, in vračanje v domovino bo nato zavzelo večje dimenzije.

Novo osnovanemu Glavnemu Združnemu Savezu nastane lepa naloga, sodelovati pri povračanju naših izseljencev. Savez edini bo delal nesebično in bo uveril narod, da je nekdo tukaj, ki se za njega briga.

Kar se tiče dobivanja denarja od izseljencev, je pa stvar bolj komplicirana. Potom kake banke to ne bi šlo dobro, ker bi bili s tem združeni veliki stroški. Pač pa bi se dala osnovati posebna organizacija, ki bi posredovala pri pošiljanju denarja. Moglo bi se domovini pomoči tudi na ta način, da bi izseljenci stvorili posebne organizacije, nakupovali razne potrebščine in jih pošiljali v domače kraje.

Panić govori o neki posebni vrsti izseljencev, katerim pravijo Srbi „pečalarji“. Ti se po svojem povratku, akoravno so bili preje poljedelci, ne povračajo k svojemu staremu poslu, nego kupujejo hiše in se bavijo s špekulacijo in trgovanjem. Taki izseljenci so doma iz pirotskega, požarevačkega, krajinskega in deloma iz niškega okrožja.

Horvat govori še enkrat o posledicah nepremišljenega povračanja v domovino. Ako bi se vrnila velika masa izseljencev, mogla ni nastopiti znatna brezposelnost, vsled česar bi se nekateri zopet podali v tujino. Doseljevanje se mora vršiti korakoma in polagoma. V ta namen bi se morala dogovoriti dva faktorja, država in združna organizacija.

Po raznih drugih govornikih se je oglasil k besedi tudi profesor. Mih. Pupin, poznat srbski učenjak in sedanji generalni konzul v Njujorku, ki biva v Ameriki že 43 let in dobro pozna ondote razmere. Pripoveduje, da se je med izseljenci iz vseh naših krajev začelo spontano gibanje, da se povrnejo v domovino. Potrebno je, dati jim navodila. To se je nekoliko že izvršilo. Treba je dalje osnovati poseben odbor za izseljence in sicer v Njujorku. Izeljevanje iz Amerike ni težko, težave pa se bodo pojavile doma. Nikdo naj se ne vabi domov. Kdor hoče, naj se vrne. Iz Amerike jih je odšlo do sedaj okoli 7000 iz raznih krajev. Varčajo se z denarjem, da si kupijo hišo in zemljo in da delajo. Z njimi se bo lahko shajalo, ker so se za povratek sami po sebi odločili. Od ureditve agrarne reforme je izseljevanje precej odvisno. Do sedaj se ni nič storilo, da se prihranki ameriških izseljencev dobe domov. Italija se je finansijsko preporodila, ker je samo iz Severne Amerike dobivala od svojih delavcev vsako loto 100 milijonov lir v zlatu. Naši jugoslovanski delavci so mnogo sposobnejši in stoje na višji stopnji kulture. Italijanska vlada se je pobrigala in je sistematično delala za svoje izseljence v Ameriki. Treba je, da tudi naša vlada posnema ta zgled.

G. Delić govori o izseljeniškem vprašanju s stališča domačih delavcev.

Slednjič sta se referenta Lupis-Vukić in Horvat pooblastila, da sestavita primerno resolucijo.

O s k r b o v a n j e z a d r u Ź n i k o v .

Pod predsedstvom dr. Korošca je kongres nadaljeval svoje delo. Dne 16. junija popoldne je prišlo na vrsto vprašanje o oskrbi združnikov z inostranskim blagom, o čemer je poročal upravnik Glavnega Združnega Saveza g. Mih. Avramović.

Govornik je povdaril najprej, da na oskrbovanje veliko uplivajo prometne razmere, ki so v mnogih krajih pri nas jako slabe in tudi drage, kar zelo zvišuje cene. Iz Srbije se 8 let ni nič izvažalo, in to slabo upliva na valuto, tako da je sedaj treba dati 180 dinarjev za 100 frankov. Ob uvozu in izvozu se ne sme vse prepustiti slučaju. V prodajalnah vidimo vse polno luksurijskih stvari, a za praktično potrebo skoro nič. Stvari gredo same od sebe naprej, a dežela pri tem čim dalje bolj obubožava.

Kje naj iščemo blago? Italija nam ne more ničesar dati, tudi v Franciji ni skoro nič boljše. Obrniti bi se morali v prvi vrsti do Amerike, v drugi do Anglije. V teh dveh državah obstoji silna organizacija dela, promet se razvija v normalnih mejah. V Ameriki bi lahko takoj dobili oblačilnega blaga, platna, kož, mila, sukanca in raznih drugih industrijskih izdelkov. Zaradi poizvedb se je govornik osebno mudil na Angleškem in v Parizu. Konferiral je z raznimi angleškimi ministri, industrijalci in združnimi voditelji. Do teh poslednjih se je obrnil tem lažje, ker je v angleški združni organizaciji nad tri in pol milijona ljudi in imajo zadruga nad 200 fabrik, v katerih se izdeluje prav vse, kar se potrebuje v hiši. Imajo tudi svoje ladije za prevoz. Angleži bi dali vsega, kar hočemo, razun volne in surovih kož. Čevljev bi angleške zadruga lahko dobavljale vsak mesec 30.000 parov, po 6 mesecih pa bi mogle dati celo 1 milijon parov. Ravno tako bi lahko dale poljubno množino narejene obleke, ne mogle bi pa dati mnogo semenja, modre galice in raznih drugih poljedelskih potrebščin, ker te robe sami nimajo na preostanjanje. Prevoz do naših luk bi oskrbele njihove lastne ladje, dalje bi ga morali mi sami. Pri tem so angleži opozarjali na tatvine, ki se dogajajo na naših železnicah.

Blago bi nam Angleži prodajali pod istimi pogoji, kakor belgijskim in poljskim zadrugam. Plačila ne zahtevajo takoj v gotovini, ampak se zadovoljijo s tem, da izstavi finančno ministrstvo jamstveno izjavo, da porokuje za plačilo. Pod ravno takimi plačilnimi pogoji bi dobavljali blago privatni tvorničarji, s katerimi je stopil v stik. Pri ministrstvu trgovine v Londonu je bil govornik sprejet zelo blagohotno. Izjavili so mu, da so pripravljeni v vsakem oziru pomagati.

Nastane pa pri tem vprašanje, kdo naj vzame oskrbo v roke. Ali naj se vse prepusti svobodni trgovini ali naj sodeluje združna organizacija? Vojna ima za posledico, da se bo kapitalizem silno ojačil. Angleži so o tem do dobra prepričani in zato bodo delali na to, da bi se združilo združništvo vsega sveta. Sedaj se že posvetujejo o mednarodni zvezi. Pri nas doma bo treba dognati, česa potrebujemo, ker vse pokrajine nimajo enakih potreb. Dalje se bo treba odločiti ali naj vzame nakup inozemskega blaga v roke samo ena zveža za vso državo, ali vsaka pokrajinska Zveza sama za se.

Končno povdarja govornik, da je potrebno z vsemi silami buditi domačo produkcijo. Država ima dolžnost, da odstrani vse ovire produkcije in mora eventualno aktivno intervenirati. Zlasti se mora povsod po železnicah uvesti red, tak red in taka snažnost, kakor je v Sloveniji.

Kerdić (ravnatelj hrv. slav. gospodarskega društva v Zagrebu) našteva vse škodljive posledice, ki izvirajo za našega poljedelca iz sedanjih neurejenih razmer, slabo gospodarsko politiko, tatvine in podkupovanje po železnicah, nezadostno organizacijo državnih oblasti, protežiranje špekulantov pri uvoznih in izvoznih, ogromno carino i. t. d. Predlaga, da združne organizacije stvorijo poseben sindikat za izvoz in uvoz za vse, česar potrebujejo zadruga.

Po nekaterih pojasnilih predsednika dr. Korošca se je pooblastil upravni odbor Glavnega Zadržnega Saveza, da preštudira predmetno vprašanje.

Agrarno vprašanje.

Referent dr. Sardelić povdarja veliko važnost agrarnega vprašanja in njega pravilne rešitve za ves naš narod, ne samo za posamezne stanovce. — Slav. Panić govori o dosedanjih agrarnih reformah v Srbiji, ki se niso izvedle povsem racijonelno. J. Žuvanović priporoča, da se Glavni Savez s tem vprašanjem temeljito bavi. — Dr. Frangeš (Zagreb) se sklicuje na brošuro, ki jo je izdalo o agrarnem vprašanju Hrvatsko-slavonsko gospodarsko društvo v Zagrebu. Naglašava potrebo, da se agrarna reforma izvaja korakoma in izogibajoč se nevarnosti, da bi produkcija padla. S samo razdelitvijo zemlje še ni nič doseženega. Ako bi se delalo tako, kakor se dela sedaj, bi prišle v nevarnost razne kmetijske industrijske in druge kulturne naprave, ki so zelo važne za poljedelstvo. Ko so govorili o predmetu še nekateri drugi zastopniki, se je končno sprejel predlog, naj se ta problem prouči v posebnem odboru Glavnega Zadružnega Saveza.

S tem je bil ves vspeh dokončan, na kar je predsednik Antičević proglasil prvi jugoslovanski zadružni kongres za zaključen.

Misli o ožji koncentraciji slovenskega zadružništva.

Sedaj, ko se je z velikim uspehom začela graditi enotna organizacija jugoslovanskega zadružništva, je gotovo zelo umestno izmenjavanje mnenj o vprašanju, ali nismo Slovenci grešili, da nismo v času revolucije prelomili z zgodovinsko potezo v značaju našega zadružništva, ločili zadružništva od strankarske politike ter ustvarili enotne zadružne organizacije za celo Slovenijo.

V mislih smo to storili. Zastopniki vseh slovenskih zadružnih zvez so se pri sejah odseka v Narodnem svetu, ki si je stavil nalogo koncentrirati slovensko zadružništvo, izrekli za načelo ene same popolnoma nadstrankarske zadružne zveze, za katero bi bila merodajna izključno samo gospodarska načela.

Značilno je bilo, da se je v tem vprašanju Zadružna zveza v Ljubljani zavzela brez pridržka tudi za praktično uresničenje tega načela, dočim so zastopniki drugih zvez v isti sapi hiteli dopovedovati, da se praktično ta misel vsaj za enkrat ne da izvesti. Značilno se mi zdi to dejstvo v toliko, ker pripada Zadružna zveza po političnem prepričanju ogromne večine v njenih članicah organiziranih zadrugarjev stranki, ki smatra zadružno misel za bistveno, temeljno točko svojega gospodarskopoličnega programa. Površni opazovalec, ki se pri nas Slovencih jako rad postavlja na stališče, da je politično strankarstvo pri nas na vsakem polju narodnega vdejstvovanja, ki ni strogo politično, samo škodljivo, bo ta korak težko razumel, neumljivo mu bo, kako so se mogli navduševati za izključenje zadružništva iz strankarskega boja ravno somišljeniki stranke, ki je v dosedanjih političnih bojih črpala toliko moči iz zadružništva, ki ima še danes

najmočnejšo združno organizacijo v svojem okrilju in, ki ima v vodstvu posameznih zadrug najčilejše in najzavednejše strankarske pristaše in zadrugarje obenem. Kdor našega političnega strankarstva ne sodi tako nizko in vidi kljub bolj ali manj odurni zunanosti političnega boja njegovo нравno jedro in pozitivne uspehe, je pa prepričan, da so zastopniki Zadržne zveze v Ljubljani zavzeli ne samo kot zadrugarji ampak tudi kot somišljeniki politične stranke edino pravilno stališče.

Denimo, da bi v resnici prišlo pri nas do enotne, nestranske združne organizacije in da bi se združništvo v resnici priznalo kot strankarsko nesporno. S tem še ni nikakor rečeno, da bi vsi Slovenci, zlasti vsi slovenski politiki postali vneti, iskreni pristaši združne misli. Sicer smo res narod gospodarsko šibkih, vendar toliko kapitalizma je brez dvoma med nami, da bo pri nas vedno mogoča vsaj šibka politična stranka, ki nesebične združne misli ne bo mogla priznavati kot politične osnove. Odkrito bi svojega bistva taka stranka ne mogla priznati, ker bi bila sicer že sama po sebi obsojena v večno neznatnost in nepomembnost, ker so v to obsojene celo kapitalistične stranke pri narodih z vse drugače razvitim in razraščnim kapitalizmom, kakor ga imamo pri nas, delala bi torej bolj ali manj prikrito in hinavsko politiko, vendar bi že samo novo tvorjenje političnih strank po tem ločilu pomenilo ne samo v gospodarskem, združnem ampak tudi v političnem oziru precejšen napredek.

Nevarnost bi mogel videti človek samo v tem, da se pri nas zadeve, ki se izločijo iz političnega boja in postavijo na nestransko, slogaško podlago, rade zaduše v mlačnosti in mrtvilu; ravno zato, ker so splošno priznane, samobsebi umevne, se nihče več ne zmeni zanje. Ali bi se moglo to pripetiti tudi združni misli?

Zadrugarji se te nevarnosti niso prav nič ustrašili. Mase našega ljudstva se ne oprijemljejo združništva iz prepričanja ampak iz potrebe. Boj proti kreditnemu oderuštvo je ustvaril prvo naše združništvo. Ko so naše rajfajzovke izvojevale ta boj na posojilničarskem polju, so mase polagoma izgubile zanimanje zanje. Možje prepričanja in načel so ohranili zavest njihove potrebe in so jim tudi za naprej ohranili zvesto požrtvovalno delo, mase pa so začele gledati v njih samo upnika, s katerim je vsako srečanje kolikor toliko neprijetno. Zato je razširjenje in poglobljenje združne misli samo s kreditnimi zadrugami tako težko in malo uspešno delo. Ta panoga združnega dela bo ostala ohranjena maloštevilnim izvoljenim, ki bodo imeli dovolj široko obzorje za pravilno ocenjevanje pomena združništva za malega človeka in dovolj požrtvovalnosti. Kdor presoja vse samo iz trenutne gospodarske potrebe, bi vedel ceniti kreditne zadruge šele, kadar bi jih ne bilo več in bi se zopet pričelo kreditno oderuštvo. Zavedni kreditni zadrugarji bodo ostali kvas vsega združnega gibanja. S tega stališča bi se bilo vsekakor bati poplitvenja združnega gibanja, vendar so se zadrugarji s pravilno sodbo o gospodarskem značaju sedanje dobe predobro zavedali, da bo v gospodarski razruvanosti in neredu, ki je nujna posledica vsake dolgoletne vojne, na vseh koncih in krajih bahato razbrstelo oderuštvo, ki bo klicalo pri žrtvah glasno

po zadružni samopomoči in z železno nujo stavilo na vse narodne gospodarje in politike vprašanje: za ali proti. Že med vojno so oderuštvo in druge zlorabe pri trgovini z živili in drugimi potrebščinami priklicale v življenje celo vrsto konsumov in konsumnih podružnic, dasiravno so prvi ponesrečeni poskusi na tem polju vzbudili tak vrišč, da bi bil človek misliti, da ni mogoče misliti na nove resne poskuse s konsumi pri nas, vprašanje nacijonaliziranja tujega kapitala je moralo vzbuditi pozornost na zadružno obliko ne samo pri malih obrtnikih, ki so tudi v resnici začeli ustanavljati obrtno-proizvajalne zadruge na različnih krajih, ampak tudi med kmetovalci, ker si je težko misliti izvršitev agrarne reforme brez zadružne oblike. Oderuštvo pri lesni trgovini je naša stara bolezen. Sedaj je naš les postal tako važna narodnogospodarska činjenica, da se je kapitalizem v naši državi začel z vso silo in smotrenostjo pripravljati na odločilen naskok, ustvariti se misli kartel, ki bi to trgovino monopoliziral, ki bi našim kmetom, ki jim bo lesoreja edina zanesljiva opora v tekmi s stanovskimi tovariši z bolj blagoslovljenim poljem, pičlo meril dohodke iz njihovih gozdov. Ni čuda, da se povsod javlja zanimanje za zadruge za prodajo lesa. Jugoslovaoska kmečka zveza je čisto pravilno spoznala v njih edino sredstvo odpora in samoobrambe. Vse te nove zadružne oblike terjajo od voditeljev in članstva mnogo več kakor kreditne zadruge, njihova potreba in pomen je pa tako neposredno na dlani, da zanesljivo lahko pričakujemo, da bodo zadružno misel v masi mnogo bolj razširile in poglobile, kakor so to mogle storiti kreditne zadruge. Da bi se zadružna misel zamočvirila, se nam torej ni prav nič bati. Še vedno bo ostala kamen življenja za ene, kamen spodtike za druge.

Kar tiče preozko zvezo med zadružništvom in politiko, se lahko reče, da sta v vsakem našem javnem delavcu dve duši, ena je fanatično strankarska, druga ima pretiran strah pred škodljivim vplivom političnega strankarstva na različne panoge javnega dela. Doba revolucije je ta strah posebno povečala. Nekateri so v dobi narodnega ujedinjenja upali, da bo politično strankarstvo pri nas sploh prenehalo. Izkazalo se je nazadnje, da ima vendar prav pesnik, ki je že davno svaril: Ne misli, da dih prve sapice odnesel bode to, kar misli so storile. Tudi naše zadružništvo in politika sta po svojem postanku in razvoju združena kot sijamska dvojčka. Narodni dušelovec bi moral v tem dejstvu iskati značilno potezo našega narodnega značaja.

Po mojem mnenju sta pred vsem dve stvari pri nas povzročili pretiran odpor proti političnemu strankarstvu. Žurnalistika je pohujševala političen boj, ker so se k žurnalistiki zatekali ljudje brez stvarne sposobnosti in so zanesli v žurnalistični strankarski boj osebno gonjo ter nazadnje dosegli da se je stvoril med pristaši različnih strank kitajski zid, skozi katerega se zlasti vrline nasprotnikov niso več videle. Če nam kot uspeh našega navdušenja za ujedinjenje ostane iz revolucijske dobe, da se bomo izogibali osebnega boja v politiki in da se politične stranke ne bodo več bojkotirale, je bilo že to vredno znoja poštenjakov. Zlasti zadrugarji moramo vneto čuvati in gojiti to dedščino velikega časa. Stvaren političen boj nam ne bo škodoval. V skupni zvezi vseh jugoslo-

vanskih združnih zvez bomo imeli vedno toliko skupnih potreb, da do popolne ločitve ne bo moglo nikdar več priti. Kljub ločitvi po strankah bomo v gospodarskih vprašanjih dostikrat bojevali skupne boje za skupne koristi. Čim več bo stvarnosti v političnem boju, tem manj bo prostora za plitve duše, ki imajo slabe izrastke naše politike na vesti. S trajnim delom v tej smeri bomo i na gospodarskem i na političnem poprišču vzgojili nov rod, ki bo lahko tudi glede naše združne koncentracije izvršil to, za kar je prvi veliki moment našel premajhne ljudi.

V kolikor je politično strankarstvo rayno na združnem polju rodilo škodljive izrastke, se vse naše združne zveze tega zavedajo. Pri vseh je tudi dovolj resne volje, da se stari grehi čim preje popravijo, zato smemo vsaj upati, da se novi ne bodo delali. Ne smemo pa pozabiti pri tem, da je bila politika tudi jaka gonilna sila v združnem razvoju. To lahko povdarim, ker sem cel čas v tem oziru zastopal pravilno stališče in delal za koncentracijo tako iskreno, da mi vest prav nič ne očita.

Največja ovira gospodarskega značaja, da ni prišlo do koncentracije slovenskega združništva, je bila pač pasivnost dvojice naših združnih zvez. Ta pasivnost je najhujša rana slovenskega združništva in obenem naša najvažncjša skupna zadeva. Če se nam ne posreči zaceliti te rane, je združna misel za dolgo časa ubita med našim ljudstvom, in to ravno v času, ko bo kapitalizem najbolj grozeče dvigal glavo. V zvezi s srbskimi zadrugarji, katerih združništvo je izšlo iz vojne tudi težko ranjeno, bomo morali iskati pomoči za bolne dele združništva povsod, ker ne gre ne za posamezne ljudi, ne za posamezne zadruge, ampak za združno misel kot tako, za malega človeka, za ljudstvo. To bo tudi težka preizkušnja za nas, ali je v nas dovolj iskrene vere, dovolj moralne sile za veliko in sveto stvar.

Dr. Jakob Mehorič.

Črni dnevi slovenskega združništva na Koroškem.

Nemški vojaki, sinovi naroda, ki je dal združništvu Raiffeisena in Schulze-Delitscha, so že v Srbiji pokazali med vojno posebno sovraštvo do združništva. Čudili smo se, ko so nam Srbi pripovedovali, kako je nemški vojak divjal po posameznih zadrugah. Kar je imelo zanj le najmanjšo vrednost, je odnesel, kar je bilo zanj brez vrednosti za zadrugo pa ogromnega pomena, kot združne poslovne knjige in zapiski, je dosledno vse uničil.

Pri zadnjem vpadu Nemcev na slovensko Koroško so Nemci ravnotako vandalsko postopali proti slovenskim zadrugam. V dokaz in spomin priobčujemo tozadevna poročila posameznih zadrug dobesedno.

V Šinčivesi, dne 11. junija 1919.

Slavna Zveza!

Z ozirom na Vaš cirkularni dopis z dne 3. t. m. radi škode po nemškem vojaštvu povzročene, Vam pošiljamo natančen račun in seznamek o okradenih ozir. razbitih stvareh in sicer:

lesena podlaga pod blagajno, vrednost	50 K
3 dolgi stoli à 30 K	90 "
štiri mali stoli à 25 K	100 "
ena srednja pisalna miza	100 "
razne prazne tiskovine	300 "
tri navadne pečate à 25 K	75 "
en pečat za vosek	40 "
en predal za eno mizo	15 "
duri iz pisalnega pulta	50 "
vsa pisalna oprava	100 "
velika svetilka, vrednost	100 "
Skupaj	<u>1020 K</u>

En izvod tega izkaza smo odposlali na okrajno glavarstvo.

Z združnim pozdravom

za hranilnico in posojilnico v Šinčivesi:

M. Nastl, l. r., tajnik.

Jurij Rutar, l. r., načelnik.

Dragi!

Oprostite — nimamo drugih dopisnic, da bi naročili denarja. Rabimo ga nujno 20.000 K. Pozneje Vam pošljemo popis, kako so razsajali nemški roparji v posojilnici. Eno blagajno so razbili, menice, dolžna pisma razmetali in pohodili, knjige so ohranjene, glavno blagajno so trpinčili na vse načine, a niso mogli priti do denarjev. Papirje in druge tiskovine so deloma raztrgali, razmetali deloma polili s črnilom. Knjigo deležev so odnesli — tudi teletošnjih spiskov računov je nekaj ostalo. Prosimo sporočite nam, kaj naredimo z nemškim denarjem?

Pečate so vse odnesli, tudi ključe. Več pozneje.

Pozdravljeni! Za hranilnico in posojilnico v Velikoveu:

J. Čarf, l. r.

S. Kotnik, kanonik, l. r.

Slavna Zadružna zveza v Ljubljani.

Odgovarjamo na Vaš dopis z dne 3. junija 1919 in naznanjamo škodo, katero nam je naredilo nemško-avstrijsko vojaštvo in sicer:

1. Na šipah pri oknih za . . . . . 200 K
2. Za večkratno prevažanje knjig pri begu Hranilnice in posojilnice . . . . . 230 "

3. Škoda na strehi vsled strelav in v sobah, dalje škoda na zidu, snaženje sob, poprava trgovine in skladišča, stopnic in električne naprave	750 „
4. Škoda na hišni opravi in razne druge poškodbe	320 „
	<u>1500 K</u>

Blagovolite vzeti na znanje.

Spodnji Dravograd, 12. junija 1919.

Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravogradu, reg. zadr. z neom. zav.

Fr. Kogelnik, l. r.

J. Hren, l. r.

Slavna Zadrúžna zveza Ljubljana.

V smislu Vašega cenj. pisma z dne 3. junija 1919 Vam doročamo, da so nemški roparji dne 5. maja 1919 naše posojilnične prostore popolnoma razdžali. Blagajno razbili, gotovino v znesku 580 kron odnesli, vse tiskovine, papir, kuverte, okoli 300 novih knjižic deloma uničili deloma odnesli. Omare razbili, deske, kjer so označena posojila, razbili. Od knjig sem razun glavne knjige za posojila vse našel. Letošnjega računa in računa lanskega leta nisem več našel.

Škoda:

1. Blagajna (nova stala okoli 450 K) sedaj	2000 K
2. mize, klopi in stoli	500 „
3. tiskevine, papir, tintniki itd., podoba in štampilja	600 „
4. za snaženje prostorov itd.	100 „
	<u>3200 K</u>
Gotovina	580 „
Portafetelj	100 „
	<u>3800 K</u>
Firma-tabla	150 „
	<u>4020 K</u>

Pliberk, 10. junija 1919.

Fr. Marinič, odbornik, blagajnik, l. r.

Dostavim k svojemu poročilu, da v blagajni nahajajoča gotovina je zneska 805 K 12 v in ne kakor sem naznanil 580 K. Blagovolite to na znanje vzeti in popraviti dotično poročilo.

Pliberk, 12. junija 1919.

Fr. Marinič, blagajnik in odbornik Hranilnice in posojilnice v Pliberku.

Kazaze, dne 18. junija 1919.

Slavna Zadrúžna zveza!

Na dopis z dne 3. junija naznanjamo:

Ob svojem vpadu začetkom majnika v slov. del Koroške so nemški vojaki napravili podpisani hranilnici sledečo škodo:

1. Načelnika so v torek dne 6. maja prisilili, da jim je moral odpreti blagajno, v kateri je pustil le en del denarja. drugega pa v naglici skrnil. Nekaj je moral pustiti denarja v blagajni, ker če bi nič ne bili našli, bi mu prevrgli celo hišo in bi bili oropali še njega.

Škoda znaša na denarju . . . . . 454 K

2. Škoda na poškodbi blagajne:

Ker niso znali odpreti, se odbili ploščice pred ključavnicami, zlomili 1 ključ in 1 pa izgubili . . . . . 40 K

Skupaj . . . . . 494 K

Soudeleženi je bilo kakih 20 vojakov in 1 poročnik.

Z združnimi pozdravi

Hranilnica in posojilnica v Kazazah, reg. zadr. z neom. zav.

S. Tratnik, l. r., načelnik.

Slavna Zadrúžna zveza, Ljubljana.

Z ozirom na Vaš dopis z dne 3. t. m. Vam poročamo, da je nemško vojaštvo, ki je prišlo k nam dne 5. majnika t. l. vse premoženje naše oziroma tukajšnje živinorejske zadruge popoluoma uničilo. Imetje, koje je obstalo v 52 kronah gotovine, vse k zadruzi spadajoče uradne knjige, pečat itd. je bilo shranjeno v društvenem domu v Žitaravasi, kjer so bile vse premičnine odnešene ali pa uničene.

Žitaravas, dne 12. junija 1919.

Živinorejska zadruga v Žitaravasi.

Vabavčnik, l. r., tajnik.

Josip Rutar, l. r., zadrúžni tajnik.

Železna Kaplja, 20. junija 1919.

Zadrúžna zveza v Ljubljani.

Se Vam od županstva Železna Kaplja uljudno naznanja, da je tukajšna hranilnica v največjem neredu, da so roparji vlomili, vse razbili, eno blagajno tako uničili, da se sploh ne more odpreti, knjige so odstranjene, spisi raztreseni, tako da je uradovanje nemóžno. Prosi se, da bi se kakšnega izvedenca, strokovnjaka v tej zadevi odposlalo. Obenem se tudi obrnemo na deželno vlado.

Miroslav Drobnič, l. r., gerent.

Slavni Zadrúžni zvezi v Ljubljani.

Pri vpadu Nemcev, so ti oropali zavarovalno društvo 230 kron denarja. Knjig niso vničili, ker so te v občinskem uradu.

Tudi so okradli dve hranilni knjižici Ljubljanske mestne hranilnice št. 48.508 vrednost 6948 K 36 v. in št. 48.868 vrednost 9350 K 97 v.

Te knjižici pa sta vinkulirani, je torej dvig nemogoč.

Mestna hranilnica je bila o tem že obveščena.

S spoštovanjem

Filip Lokar,

za Vzajemno proti požarnim škodam
zavarovalno društvo v Selah.

Slavna zadružna zveza z Ljubljani.

Uljudno naznanjamo, da so nam Nemci dne 4. maja 1919 našo kaso (Verthajmko) popolnoma razbili. Pošljite nam, prosim, pri Vas deponirane ključke, mogoče se še odpre. Kasa ni več za rabo. Knjige in druge reči smo že prej rešili in skrili. Dobro bi bilo, da se druga kasa dobi. Naš zavod je še mlad, pri vojnih posojilih je zguba, kako bo mogel vse enkrat poravnati.

Pečat je tudi v zgubo šel, drugega rabimo! Takoj nam tudi tabele za izračunanje obresti, po 20/0, po 2 1/2 0/0, po 2 3/4 0/0, in po 3 0/0 pošljite.

Pozdravljeni!

Šmarjeta v Rožu, 26. junija 1919.

Hranilnica in posojilnica v Šmarjeti.

Karol Hraba, l. r., odbornik.

Jožef Lučovnik, l. r., načelnik.

V Črni, dne 21. junija 1919.

Slavna Zadružna zveza!

Podpisana zadruga Vam sporoča, da tukaj nismo trpeli povodom zasedbe po Nemcih nobene škode, ker smo vse rešili in spravili pravočasno na varno.

Hranilnica in posojilnica začne prihodnji teden zopet redno poslovati.

Z združnim pozdravom!

Hranilnica in posojilnica v Črni, reg. zadr. z neom. zav.

Alojz Božič, l. r.

Jožef Dobrove, l. r.

Naredba delegacije ministrstva financ za Slovenijo in Istro v sporazumu s poverjeništvom za notranje zadeve v Ljubljani

o kazenskem preganjanju zlorabnega žigosanja in razpečavanja bankovcev in o denarnem prometu z inozemstvom.

Na podstavi člena 16., drugi odstavek, sklepa ministrskega sveta z dne 26. februarja 1919., „Službene Novine kraljestva Srba, Hrvata i Slovenaca“ br. 23, se odreja v sporazumu s poverjeništvom za notranje zadeve:

I.

Zlorabno žigosanje bankovcev se kaznuje brez ozira na kaznivost tega dejanja po kazenskem zakonu z globo do 50.000 K ali z zaporom do 6 mesecev ali pa z obema. Zasežene nežigosane ali zlorabno žigosane bankovce je zapleniti v prid državnemu zakladu. Kazniv je istotako poizkus zlorabnega žigosanja kakor tudi navajanje k takemu žigosanju in sploh vsako kakršnokoli zlomiselno sodelovanje.

II.

Prepoved člena I., prvi odstavek, naredbe poverjenišтва za finance v sporazumu s poverjeništvom za notranje zadeve in za promet v Ljubljani z

dne 7. januarja 1919., št. 252 Ur. l., glede uvoza bankovce v Avstro-ogrške banke se tiče samo nežigosanih bankovcev. Za nežigosane je v zmislu tega člena smatrati tudi zlorabno žigosane bankovce.

III.

Člen II., prvi odstavek, ravnokar navedene naredbe se izpreminja, oziroma izpopolnjuje v toliko, da se smejo nežigosani bankovci prinašati čez mejo le izjemoma s posebno dovolitvijo pristojnega zastopništva kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev ali pa delegacije ministrstva financ v Ljubljani. Ta dovolitev se sme izdati samo osebam jugoslovanske narodnosti, oziroma jugoslovanske državne pripadnosti, ako dokažejo, da jim brez lastne krivde ni bilo mogoče poskrbeti za pravočasno žigosanje svojih bankovcev. Kdor se ne bi izkazal s predpisanim dovolilom, mora pričakovati, da se prime zaradi tihotapstva v zmislu dohodarstvenega kazenskega zakona in da se mu zaplenijo nežigosani bankovci. Ob uvozu zlorabno žigosanih bankovcev se bo uvedlo zoper krivca tudi kazensko preganjanje po členu I.

IV.

Razpečavanje nežigosanih bankovcev ni dovoljeno in se v območju ljubljanske delegacije ministrstva financ kaznuje z globo do 20.000 K ali z zaporom do treh mesecev ali pa z obema. Nežigosani bankovci se krivcu zaplenijo. Poizkus razpečavanja je kazniv kakor izvršeno dejanje samo. Isto velja glede navajanja k razpečavanju in sploh glede vsake druge zloviselne soudeležbe.

Za razpečavanje zlorabno žigosanje bankovcev prihajajo v poštev kazenske določbe člena I.

Zamenjavo nežigosanih bankovcev za jugoslovansko žigosane dovoljuje v ozira vrednih primerih delegacija ministrstva financ. Naredba poverjenišтва za finance o olajšavah žigosanja v prometu z inozemstvom in jugoslovanskim ozemljem, zasedenim po tujih silah, z dne 14. januarja 1919., št. 271 Ur. l., ostane v veljavi.

V.

Izvoz tako inozemskega kakor tuzemskega kovanega in papirnatega denarja iz območja ljubljanske delegacije ministrstva financ v inozemstvo je do preklica prepovedan. Izjemna dovolila za izvoz daje imenovana delegacija. V popolnem in obmejnem prometu takega dovolila ni treba, ako gre za papirnati denar in ako tečajna vrednost svote, ki jo kdo vzame s seboj, ne preseza 1000 K. Krivce je kaznovati po določbah dohodarstvenega kazenskega zakona ter jim zapleniti denar, ki so ga na nedovoljen način spravili ali poizkusili spraviti preko meje.

VI.

Prekrški te naredbe, kolikor pri njih ni dana zadostna podstava za kazen po členih I., III., IV. in V., se kaznujejo z globo zaradi nereda do 5000 K ali z zaporom do 14 dni. Tudi v takih primerih se lahko zaplenijo predmeti, na katere se nanaša kaznivo dejanje.

VII.

Nadzorovalni organi, katerim je poverjena izvršitev te naredbe, smejo v to svrhu izvesti vse potrebne preiskave ter osebam, ki se jim zde sumljive kakega po tej naredbi kaznjivega dejanja, pregledati zlasti tudi obleko in telo. Osumljenec se ob potrebi lahko pridrži.

VIII.

Kazni, zapretene v tej naredbi, razen kazni po splošnem in dohodarstvenem kazenskem zakonu, nalagajo pristojna okrajna politična oblastva prve stopnje, kakor so natančneje označena že v členu XI. naredbe poverjeništev za notranje zadeve in za finance z dne 3. januarja 1919., št. 250 Ur. l. Ta člen se v toliko izpreminja, da je za Radgonski politični okraj pristojen okrajnemu glavarstvu v Radgoni prideljeni odposlanec deželne vlade za Slovenijo. Zoper razsodbo je dopustna pritožba tekom osem dni na delegacijo ministrstva financ v Ljubljani.

IX.

Kdor bi posebno zaslužno sodeloval pri ovadbi ali pri izsledovanju kakega po tej naredbi kaznjivega dejanja, prejme nagrado, ki jo prisodi po osvobodnem preudarku dolegacije ministrstva financ v znesku do največ ene tretjine vrednosti zaplenjenih predmetov.

X.

Ta naredba stopi za vse območje ljubljanske delegacije ministrstva financ v veljavo z dnem, ko se razglasi v Uradnem listu. Z istim dnem se razveljavi naredba imenovane delegacije v sporazumu s poverjeništvom za notranje zadeve z dne 28. junija 1919., št. 546 Ur. l.

V Ljubljani, dne 22. julija 1919.

Dr. Šavnik s. r.

Golia s. r.

Razglas.

Podpisana zadruga razglša, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. julija 1919 nadalje po

2 $\frac{1}{2}$ %

Ljudska hranilnica in posojilnica v Zagorju ob Savi, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Razglas.

Podpisana zadruga razglša, da bo obrestovala hranilne vloge od 1. julija 1919 dalje

po 2 $\frac{1}{2}$ %

Posojilnica Žužemberk, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Vabilo na redni občni zbor

Živnorejske zadruge v Ihanu, registrovana zadruga z omejeno zavezo, ki se vrši dne 10. avgusta 1919 popoldne ob 3. uri v društveni dvorani.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Sklepanje o razdružbi zadruge in
3. Volitev likvidatorjev.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Dragi,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo
ki se bo vršil dne 14. septembra 1919 ob 4. uri
popoldne v združnih prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na VII. redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice za občini Šmarjeta v Režu in Sele z sedežem v Šmarjeti v R.

registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil v nedeljo dne 7. sept. 1919
ob pol 3. uri popoldne v uradnem prostoru
v farovžu v Šmarjeti v R.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Laškem,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 10. avgusta 1919 ob 8. uri
dopoldne v izpraševalni sobi v nadžupnišču.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Borovnici,
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši v dne 10. avgusta 1919 ob 3. uri
popoldne v posojilniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se eno uro kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Slamnikarske zadruga,

registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil v nedeljo dne 10. avgusta 1919
ob pol 4. uri v dvorani Društveneg doma
v Mengšu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Poročilo o izvršeni reviziji.
7. Prememba pravil.
8. Slučajnosti.

Če ni pri občnem zboru polovica deležev zastopanih, se vrši pol ure pozneje na istem mestu in po istem dnevnem redu, drug občni zbor, ne oziraje se na število udeleženi članov.

Vabilo na izredni občni zbor

Živnorejske zadruga v Spod. Palovčah,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 10. avgusta 1919 ob 4. uri
popoldne v šolskih prostorih.

Dnevni red:

1. Dopolnitev načelstva.
2. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
Kmetijskega društva v Mengšu,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se bo vršil v nedeljo dne 17. avgusta t. l. ob pol 4. uri popoldan v dvo-
rani Društvenega doma v Mengšu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1918.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Poročilo o izvršeni reviziji.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
Žitvinorejske zadruga v Sorl,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 10. avgusta 1919 ob 7. uri
dopoldne v kaplaniji.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
Mlekarske zadruga Izlake - Zagorje,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo dne 10. avgusta 1919 ob 7. uri dopoldne v mlekarni.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Poročilo o izvršeni reviziji.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
Kmetijske zadruga v Sorl,
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 10. avgusta 1919 ob pol 8. uri
dopoldne v kaplaniji

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor
**Čevljarsko gospodarska zadruga na
Dobračevi pri Žireb,**
registrovane zadruga z omejeno zavezo,
ki se vrši dne 17. avgusta 1919, ob 15. uri
v združniških prostorih.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Revizijsko poročilo.
5. Odobrenje računskega zaključka za l. 1918.
6. Volitev načelstva.
7. Volitev nadzorstva.
8. Slučajnosti.

Vabilo na redni občni zbor
**Posojilnice v Sv. križu pri
Kostanjevici,**
registrovane zadruga z neomejeno zavezo,
ki se vrši dne 8. septembra 1919 ob 3. uri
popoldne v kaplaniji.

Dnevni red:

1. Čitanje poročila o zadnj. občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Volitev načelstva in nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Zibiki,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo dne 21. septembra 1919
ob 8. uri dopoldne v uradnih prostorih.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.

3. Volitev enega odbornika,
4. Volitev načelnika,
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice na Krčanjah,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil v nedeljo dne 31. avgusta 1919
ob 3. uri popoldne v posojilničnih prost.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Živinorejske zadruge na Breznici,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 7. septembra 1919 ob pol
4. uri popoldne v stari šoli.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Dobovi,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 24. avgusta 1919 ob 3. uri
popoldne v posojilničnem prostoru.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.

3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnost.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje drug občni zbor, na istem mestu in z istim dnevnim redom, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sv. Križu pri Trstu,
registrirane zadruge z neomejeno zavezo,
ki se vrši v nedeljo 24. avgusta 1919 ob
11 uri dopoldne v pisarni posojilnice.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka za l. 1918.
4. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu, drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov.

Vabilo na redni občni zbor

Kmetijskega društva za Kranj in okolico,
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil dne 17. avgusta 1919 ob 15. uri
v prostorih g. Kuralta (pri „Jelenu“) v
Kranju.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Potrjenje računov.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Sprememba pravil.
5. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih združnikov.

Vabilo na redni občni zbor
**Prve žebljarske in železoobrne zadruge
v Kropi in Kamnigori,el,**
registrirane zadruge z omejeno zavezo,
ki se bo vršil v soboto dne 27. septembra
1919 ob 2. uri popoldne v združnih pro-
storih v Kropi.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o
zadnjem občnem zboru.

2. Potrjenje letnega računa in bilance
in razbremenitev načelstva.

3. Sklepanje, kako se porabi čisti
dobiček.

4. Potrditev nakupa nepremakljivega
imetja.

5. Odobritev poslovnika za načelstvo
in nadzorstvo.

6. Rešitev pritožbe izključenega člana
Franc Šolar-ja iz Kroke.

7. Sklepanje o predlogu za napravo
zadružnega doma in tozadevnih prispevkov.

8. Morebitni predlogi za prihodnji
občni zbor.

K polnoštevilni udeležbi vabi člane
Načelstvo.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen,
se skliče čez 8 dni drug občni zbor, ki
bo sklepal brez ozira na število udeležencev.

♥ Tiskovine vseh vrst ♥

kakor: časopise, knjige, brošure, cenike, lepake, letake, vsprede, tabele, račune, kuverte in pisemski papir s firmo, vizitke, naslovnice,

♥ računske zaključke ♥

in vsa v to stroko spadajoča
dela izvršuje ukusno in ceno

„Zvezna tiskarna“

: v LJUBLJANI, Stari trg šte. 19. :

V zalogi ima tiskarna tudi vse po
najnovejših predpisih
izvršene obrazce za slavne občinske
urade, aprovizačne odbore, cestne
odbore, zadruge, gg. trgovce, od-
vetnike in notarje, gostilničarje itd.